РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"Український Народний Союз"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 28-го марта 1916. Ч. 38. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, March 28, 1916. No. 38.

Ділимо ся з нашими читачами сумною вісткою, що

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 24. МАРТА

о год. 11.30 перед полуднем помер по короткій і тяжкій недузі, заосмотрений Найсьв. Тайнами

ПРЕОСЬВЯЩЕННИЙ

СТЕФАН СОТЕР

ОРТИНСЬКИЙ

ПЕРШИЙ ГРЕЦЬКО-КАТОЛИЦЬКИЙ ЕПИСКОП В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Бл. п. Владика родив ся в січни 1866 року в Ортиничах, самбірського повіта, в Галичині (Австрія), іменований епископом Давлійським, („в сторонах невірних") і призначений для Русинів грецько-католицького обряду у Злучених Державах Північної Америки дня 8. марта 1907 року; преконізований в Римі на епископа дня 15. цьвітня 1907 р., висьвячений в церкві св. Юра у Львові, в маю 1907 р.; прибув до Америки 27. серпня 1907 р., наділений повною юрисдикцією декретом св. Конґреґації для розширеня віри дня 28. мая 1913 р., помер у своїй резиденції, в місті Філядельфії, Пенсильвенія, в пятницю, дня 24. марта 1916 р., на запаленє легких.

В. И. П.

ВЛАДИКА ПОМЕР.

Серед незвичайно важних всесьвітних подій, серед великих випадків, які можуть мати непредвиджені наслідки для нашого народа і підчас сумних хвиль, які переживає грецько-католицька церква, помер епископ грецько-католицьких вірних в Америці, Преосьвященний Стефан Сотер Ортинський. Ще останного тижня була занята наша часопись основним висьвітлюванєм ролї, яку грав в нашім народнім житю покійний керманич грецько-католицької церкви в Америці; ще останного тижня стояли ми під вражінєм якогось стихійного відрухового пробудженя і нашого народа і нашого духовенства. Кождий чув, що серед душної атмосфери, яка зависла над житєм американських Українців, щось мусить стати ся. Ніхто одначе не сподівав ся, що стане ся те, що стало ся. Владика, в силї віку — 50 літ — зовсім не зраджував якоїсь небезпечної хороби. Противно, ще в понеділок 20. марта і слідуючих днів живо інтересував ся всіми біжучими справами. В тім часї вела ся жива виміна гадок між духовенством; видко було якийсь інстинктовний прискорений рух між всіми, яких обходить справа народна і справа грецько-католицької церкви, звязаної тісно з нашим народним житєм. Здавало ся, що серед сих нарад, конференцій, переписки — ми дійдемо до якогось заключеня і промостимо ясний шлях, по якім підуть в народнім житю церковні чинники.

І тому смерть Владики, ізза котрого власне все те діяло ся, є фатальною несподіванкою. Сього не припускав ніхто! І ми щиро мусимо тут сказати, що така розвязка справи не може бути бажаною для нікого: ні для його приятелів ні для його політичних, чи навіть особистих противників. Се є справді трагічна хвиля!

Трагічна вона передівсім для грецько-католицької церкви. Патріярх сеї церкви, митрополит Шептицький в російській неволи, перемиський епископ Чехович помер підчас російського наїзду на Галичину, канадійський епископ Будка не має найменьшої свободи рухів, станиславівський епископ Хомишин — є необчислимий в своїх поступках і має за собою попертє наших політичних ворогів-Поляків, — тому одиноким епископом, який міг щось зробити для будучности грецько-католицької церкви, був саме бл. п. епископ Ортинський. Правда, нещасливі були відносини, серед яких він працював, одначе останні події, які зайшли на американській Україні, а які не дійшли до публичного відома, додавали надії, що ось-ось сї сумні хвилї минуть: епископ, перебувши політичну крізу, зрозуміє своє покликанє і займеть ся справами, до яких був покликаний. Се було підготоване до внутрішної реформи. Але ся реформа не скінчила ся. В самій серединї сходить з сього сьвіта чоловік, з яким всї ті події були тісно звязані. Тому мимоволї кождий щирий Українець відчуває прикрість сього випадку. Найприкрійше відчуваємо се ми, бо ми підняли ся були тяжкої задачі — приверненя нормальних відносин і обдумали вже були шлях до сього.

Тимчасом стала ся трагедія. І знова клопоти, і знова шуканє способів і доріг — бо ми чуємо на собі сю відвічальність, яка тяжить на всіх народних робітниках. Тут кождий мусить признати, що справа грецько-католицької церкви, яка, — як ми вже згадували — має великий вплив на значну часть нашої суспільности, ся справа мусить інтересувати кождого, хто бажає нашому народови добра. Ми не можемо стояти осторонь від сеї справи і сказати: „Нас се нічого не обходить!" Нї! Противно! Коли, як коли, але тепер, коли не стало голови сеї церкви, цїлий нарід повинен переняти на себе журбу про будучність сеї інституції. В першій мірі покликані до сього Українцї греко-католики, а кромі них і инші не сьміють легковажити собі сеї справи. Упорядкованєм чисто духовних справ церкви повинно заняти ся наше українське духовенство, під проводом найстаршого теперішного церковного достойника, Впр. о. Архидіякона Миколи Підгорецького, а в тім ділї повинні допомогти йому всї прочі крилошани. Вони за житя епископа стояли в близких зносинах з Філядельфією і тому є обізнані наскрізь з церковними справами.

Кромі чисто духовних справ, важна є справа церковних маєтків. Тут повинен до певної міри мати голос і нарід — розуміє ть ся через своїх представників — бо нарід складав жертви на церковні будинки. І тому, як бачимо, тут треба солїдарного співдїланя і духовенства і народа. Ми повинні зрозуміти вагу хвилї з огляду на будучність грецько-католицької церкви і щиро, розважно, холодно та розумно ставити ся до сеї справи. Не треба тут викликувати ніяких непорозумінь, бо трудностий і так є доволї. Ми на сім місци просимо нашу суспільність, передівсїм Українцїв греко-католиків, духовних і сьвітських, щоби старали ся заховати ся відповідно до сеї важної хвилї. Особисті цїли і інтереси усунути на задний плян, а на перше місце треба поставити добро церкви і звязаної з нею народної справи.

Ми зі своєї сторони будемо пильно слїдити всї прояви звязані з трагічною подією і просимо наших прихильників допомогти нам в сїм важнім ділї. Коли би появили ся які надужитя, або занапащенє інтересів і прав церкви, ми мусимо сейчас зарадити лихови. Тут розходить ся о живий нарід і його будучність. Ми надіємо ся, що передівсїм наші сьвященики займуть якесь розумне становище і солїдно видержать на позиціях в тих громадах, в яких вони тепер находять ся. Инакше повстало би страшне замішанє, котрого ніяк не вдало би ся опісля завернути. Стіймо отже всї на сторожі, як пристало зрілому народови і не закладаймо рук — нї в церковних нї в народних справах. Живе житє мусить іти вперед!

ПО СМЕРТИ ЕПИСКОПА.

Члени екзекутивного комітету головного уряду Українського Народного Союза і члени редакції „Свободи", зібрані на спільнім засїданю в суботу дня 25. марта, скликанім по причинї смерти першого українського грецько-католицького епископа в Злучених Державах Північної Америки, приняли слїдуючі рішеня:

1. Висловити своє співчутє по причинї утрати керманича грецько-католицької церкви і вислати його письменно на руки Впр. о. Архидіякона Миколи Підгорецького, пароха в Ню Йорку.

2. Висловити співчутє по причинї утрати визначного члена родини Ортинських і вислати його на руки Вп. Йосифа Ортинського у Філядельфії.

3. Узнати, що смерть бл. п. епископа Ортинського може бути важною подією в церковнім і народнім житю Українців в Америці і завізвати членів Українського Народного Союза та читачів „Свободи" до пильного береженя всїх справ, які можуть бути звязані з тою подією.

4. Взяти участь в похоронї епископа і вислати в тій цїли репрезентантів до Філядельфії.

5. Зложити вінець на могилу Покійного Владики.

КОНДОЛЄНЦІЙНЕ ПИСЬМО.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 25. марта 1916.

До
Високопреподобного Отця,
Миколи Підгорецького,
Архидіякона гр.-кат. дієцезії
у Злучених Державах,
816 Н. Франклін Стр.,
Філядельфія, Па.

Високопреподобний Отче:—

По причинї смерти грецько-католицького епископа, бл. п. Преосьвященного Стефана Сотера Ортинського, осьміляємо ся отсим на Вашу адресу висловити усьому українському духовенству грецько-католицької дієцезії у Злучених Державах наше найщирійше співчутє.

За Головний Уряд Українського Народного Союза:
Дм. Капітула, Семен Ядловський.
А. Шаршонь, Мих. Угорчак.

За Редакцію „Свободи":
Осип Стеткевич. Андрій Савка.

ТЕЛЄГРАМА.

Вп. Йосиф Ортинський,
816 N. Franklin St.,
Philadelphia, Pa.

По причинї утрати члена Вашої Родини Преосьвященного Сотера прийміть вислови нашого найщирійшого співчутя.

Український Народний Союз.
Редакція „Свободи".

ПОХОРОННИЙ ОБРЯД.

Перенесенє тлїнних останків з епископської палати до катедри відбуло ся в недїлю дня 26. марта о год. 10. рано.

Кождого дня аж до похорону відправляють ся у філядельфійській грецько-католицькій катедрі (812 Норт Франклін Стр.) Служби Божі за упокій душі бл. п. Сотера. Місцеві братства і товариства творять почетну сторожу коло тлїнних останків покійника.

В середу дня 29. марта зачнуть ся о годинї 7. вечером похоронні богослуженя, які тривати-муть через цїлу ніч аж до четверга.

Похорон відбудеть ся в четвер дня 30. марта. Почнеть ся о годинї 10. рано в катедрі богослуженєм, опісля наступлять пращальні промови від ріжних інституцій, а по сїм відпровадженє тїла на місце вічного спокою.

ЧИ БУДЕ НАМ ЛІПШЕ?

Львівська „Свобода" з дня 19. лютого с. р. пише:

Чи теперішна велика сьвітова війна принесе лїпшу долю українському народови? Отсе питанє ставляє кождий сьвідомий Українець під напором свого почуваня, — аби облекшити собі теперішну хвилю та з надією на лїпше поборювати лихолїтє і чим скорше діждатись гаразду...

Усї відчуваємо, що прийшов великий час і крайна пора, аби сповнив ся народний заповіт: пірвати кайдани неволї та волї і долї добути!

А куди дорога?

Більше як пятсот лїт мучить ся наш український нарід — добиваючись долї. Найсьвітлїйша доба змагань українського народу під стягом великого гетьмана України Богдана Хмельницького не здійснила його надій! З одного боку станула царська Московщина, з другого шляхотська Польща.

Треба було довго ждати, коли аж по розборі Польщі, австрійська конституція дала нашому народови — як усїм народам сеї держави — загальні горожанскі свободи, але в галицькій области сполучено пять країв разом (Галичина, Володимирія, велике князївство Краківське, та князїства Осьвенцїм і Затор) в один край, Галичину. Тут опинились оба народи: український і польський під знаком краєвої автономії і тут ми переживали знов політику Поляків супроти українського народу. Наші змаганя до національної самоуправи розбивались о скелю краєвої автономії, що перемінилась у верховодство Поляків над Українцями. Під напором цїсарського правительства у Віднї роблено від часу до часу угоди, нові ери і компроміси між Поляками і Українцями, але через пятьдесять лїт не полагоджено міжнародного спору українсько-польського!... Нарід запанував над народом.

Прийшла отся велика війна та в боєві кадри монархії Габсбурґів станули сини усїх народів сеї держави; усї однакі на сьвітовім боєвищи, дають свою кров і житє! Та отся страшна війна видвигнула на верх все, що було неясне, неправдиве або скрите; через неї пробилось українське питанє так докладно як нїколи перед війною, так наче сонце зпоза хмар показались живі слова Шевченка: чия правда, чия кривда та чиї ми дїти...

Ми станули рішучо, а не двозначно по сторонї австрійської держави і її кріпкого союзника німецького, та нашу жертву війни несемо в імя лїпшої будучности і сили отсих осередних держав та в інтересї добра українського народу.

Віримо твердо, що тут, в австрійській монархії, наступить велика і здорова віднова в усїх краях і в самій державі; що те все, що пережилось, було недобре або шкідне — більше не вернесь, а натомісць запанує новий державний лад, що запоручить кождому народови мирний і свобідний розвій та господарський добробут. Ніякий нарід не повинен мати більше анї меньше прав, бо усї народи австрійської держави мають рівне право конституційне, запоручене нашим монархом і те право у тяжкім сьвітовім бою заслужив собі наш український нарід разом з другими народами монархії Габсбурґів...

Тому віримо кріпко, що **на основі національної самоуправи усїх народів Австрії** відбудеть ся ожидана віднова державно-правного устрою Австрії, та отсим дїлом поставить ся заборола проти панованя народу над народом і поборюваня народів між собою, та скріплять ся основи австрійської держави яко держави народів! **Суцїльна і сильна австрійська монархія може мати лиш одно державне правлїнє та безпосередно під сим осередним правительством мусять стояти усї народи сеї держави.** Отсе наука з часу великої сьвітової війни...

Ми, галицькі Українцї, не хочемо іти анї під російського деспота анї під польське пованє, а бажаємо свобідно жити своїм житєм в австрійській державі! Отсе головний пункт нашої полїтики. Ми не займаємось питанєм польським, бо се належить до Поляків, а польські панове най перестануть опікувати ся українським питанєм, бо се наша справа!

Наука тяжко пережитої історії не може змарнуватись, бо се було би гріхом непростимим! Не за се поклали свої голови сотки тисяч народу в лютім бою, аби по війнї те наступило, що було перед війною, але за те, аби прогнати раз на все московського наїзника та обезпечити свобідний розвій народів австрійської держави. Тому маємо право сподїватись з висліду війни, що й нашому українському народови в сїй державі на засадї справедливости буде обезпечний свобідний національний розвиток на наших областях!

Ми, Українцї, надїємось також, що побідні армії союзних держав, Австрії і Німеччини, задля забезпеченя тривкого европейського мира понесуть свої прапори на землї російської України дальше та на київських горах звістять свободу всему українському народови...

Др. Кость Левицький.

Відень, 8. лютого 1916.

НОВА ОРҐАНІЗАЦІЯ У ЛЬВОВІ.

На взір „Українського жіночого Комітету помочи для ранених жовнірів" у Віднї, який в 1915. р. розвинув був там дуже інтензивну діяльність, зачали повставати по уступленю ворожої інвазії також в краю такі самі комітети в тих містах, де є більше шпиталів. Першу таку орґанізацію перевела в Чернівцях п. Ярослава Струтинська, а відтак в Станиславові п-на Ірина Навроцька.

Тільки Львів не мав її доси, хоч числить понад 30 шпиталів. Істнує тут вправдї „Українська Самаританська Поміч", однак вона обмежує свою діяльність на один тільки шпиталь, поміщений в духовній семинарії, в якім наші панни Українки доглядають безплатно хорих жовнірів всїляких народностий. Чи в инших шпиталях є наші жовніри, чи і що вони читають, чи не треба би їм якої потїхи, поради або ободреня, сим доси нїхто не займав ся, з виїмком місцевих оо. куратів, впрочім дуже перетяжених душпастирською працею, які при найлїпшій навіть волї не мають часу анї можности входити у всякі індівідуальні подробиці.

Длятого основанє окремої на сю цїль орґанізації було дуже вказане. Вже від довшого часу заходили ся коло сего бувші члени віденського жіночого комітету, — і так повстав у Львові „Український жіночий комітет помочи для ранених жовнірів" під президією п. Е. Гузаревої, який від 15. м. м. зачав свою діяльність. Яко члени старшини вибрані: Ол. Будзиновська (заступниця предс.), М. Білецька, О. Величківна, В. Літинська, о. В. Лициняк, Е. Макарушкова, Г. Федеківна і Г. Шухевичева. Обовязки секретарки обняла п-на Ґаля Федаківна, яка вже в Віднї працювала в тамошнім комітетї, отже має значний досьвід в сих справах.

До праці по шпиталях треба богато доброї волі і деяких конечних прикмет, а се: мати серце і вирозумілість до хорих, бо вони перебули крім фізичних терпінь ще богато моральних наслідків звісних кличів, які кинено на нас на самім порозі війни; а знов супроти їх окруженя, яке також не все тішить ся нашим приходом, заховати спокій і рівновагу. Тоді сповнять наші пані належно свою задачу.

о. В. Л.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

ЛИСТ З ПОЛЯ ВІД УКРАЇНСЬКОГО СІЧОВОГО СТРІЛЬЦЯ.

—o—

Січовий постій, дня 24. лютого 1916.

Милі дорогі Братя Українці за широким морем!

Я, Український Січовий Стрілець відгукую ся з нашої нещасної, злитої кровю галицької України, грімким, стрілецьким „Гаразд!" Якось случайно попало ся мені в руки тут далеко на просторім Поділю, де смерть царює, одно число Вашої „Свободи". Перечитав я її від початку до кінця тай якось сумно стало мені на душі. Я нагадав собі, що там за морем живе наш безталанний нарід і журить ся, побиваєть ся про долю своїх рідних. От, думаю собі, напишу дещо їм. Вони-ж не забувають нас, складають щедрі жертви на нас, памятають на своїх молоденьких орлів, котрі в так молодім віці зірвали ся до лету і з оружєм в руках здобувають волю для України.

От і пишу я, та все не знаю, чи дійде отсей лист до Вашого краю, чи може запропастить ся десь в дорозі. Та всеж пишу. Зневіра в нас не має тепер місця...

Ми сидимо тепер по глубоких землянках, себто під землею, як кертиці; там днюємо й ночуємо. На верх не вільно виходити, бо вороги стріляють. А так, під землею, вони нам мало що вроблять. Тепер Москалі мало бють, сидять тихо, а наші хлопці жартують, співають, читають і т. п. — а все під землею. Сподіваємо ся, що треба буде покинути ті землянки-палатки і пійти дальше, але покищо ще нічого нового. Саме нині впав тут великий сніг, а на широкім подільськім степу ні душі живої. Все під землею... Люди вже так звикли до такого життя, що кождому видасть ся, що воно все так мусить бути. А наших Стрільців руки сверблять. Вони не люблять дармувати, тому частогусто підлазять наперед, зачіпають Москалів і „трактують ся жареним бобом"...

Колись напишу більше, а тепер мушу кінчити. Написав, здасть ся, вже так богато, що генерішна строга, воєнна цензура готова не пустити.

Здорові були, кохані Братя! Час від часу озву ся, як що лише не повандрую до неба. А тепер не тяжко! Тут можна десять разів на мінуту вмерти...

Андрій Бабюк, У. С. С.
(З Пядик, повіт Коломия).

ТЕРНОВА ДОРІЖКА.

(Від власного воєнного кореспондента).

МОБІЛІЗАЦІЯ.

Була неділя. Перші дні горячого серпня 1914 року. Село прокинуло ся вчасно як николи. Надійшов день розлуки батьків з діточками, жінок з мужами, братів з сестрами, милих з милими... Всі мущини від 21—42 року життя відходили на війну.

Коло сільської читальні зібрав ся вже великий гурт мущин. Вони, з клунками в руках, старають ся бути спокійними, веселими. А на боці стоять збиті в одну громаду їх жінки, сестри-жалібниці, діти... Всі залиті сльозами, сумно поглядають на своїх дорогих... Вони-ж відходять може й на віки від них...

Надійшов час прощаня. Одні з другими цілували ся, стискали дружно руки, наказували дещо й відходили. Жінки ломили руки, плакали, а маленькі діти чіпали ся батьків руками і не пускали. Навіть немовлята на руках материй плакали. А батьки старали ся запанувати над собою і нібн спокійно говорили: „Діти, не плачте! Я йду до міста і на полудне верну ся". І відходили, а за ними ніс ся протяжно стогін і плач їх найдорозших...

П І С Н Я.

На північи гуділи гармати, а ночами червоні луни на небі сповіщали, що вже почав ся „кровавий танець".

Селом переходили полки війск. Обтяжені, змучені та запорошені ледви тягнули за собою ноги. Прямували дорогою на північ. Ішли там, де гуділи гармати, де ночами багрили небо ясні луни. Ішли там, де пожари, смерть і слава всуміш веселили або смутили людські душі. Та вони не були смутні. Сьміяли ся, викрикували дещо дотепного до жінок, що залляті сльозами стояли при дорозі, а одна сотня співала тужну вояцьку пісню:

Терном, терном, там доріжка іде,
Тов доріжков офіциря ідуть —
За собою много воська ведуть...
А за ними отець мати іде,
Тай за сином жалуване несе...

Сумна мелодія дивно настроювала душу. А вони йшли дальше, гинули в куряві пороху і продовжали пісню:

Ой ти сину, ти дитино моя,
А деж твоя люба-мила дружина?
В чистім полі там висока могила,
Тай там моя люба-мила дружина.

Ой ти сину, ти дитино моя,
А деж твоя перстенина золота?
Ой дав же я тарабанщикови,
Щоб по мині тарабан вибивав...

Сірі ряди посували ся все дальше і дальше, а відгомін сумної пісні котив ся надрічними лугами і гинув у зеленім лісі...

НА ПОЛІ СЛАВИ.

Українські Січове Стрільці були в Карпатах. Я був також межи ними. Майже щоденні бої з Москалями приневолювали забувати на все. На думці був лиш ворог і освободженє рідного краю.

То було по одній битві в селі Підб... Москалі подали ся взад, а нас перемучених змінили инні сотні. В на-пів зруйнованім селі П. ми спочивали. Я сидів під розваленою хатою і варив для себе їду. Нараз до моїх ух долетіли жалібні зойки. Я вибіг на улицю. Моїм очам представив ся сумний вид: Два чорні Румуни-санітети несли на ношах на-пів прикритого сірим плащем жовніра. Лице його окріваалене, очи замкнені. За ними йшла жінка і чоловік, в обідраних кожухах, чорних сорочках, босі. Сивий вже чоловік мовчки ступав за санітетами, а жінка ломила руки і кричала:

— Ти до дому прийшов, синку? Ой, не такого я тебе вівирала... Несуть тебе, несуть! Ой, воліла була я не діждати видіти сего... — заводила бідна і рвала на голові сиве волосє.

За ними йшов гурток жовнірів. Оболочені, занедбані. Вертали з недавної битви, а тепер відпроваджували убитого товариша на вічний спочинок. Він згинув в обороні рідного села і тепер бідні родичі провадять його до гробу.

Не знаю, чому жовніри з тиха співали пісоньку:

Терном, терном, там доріжка іде...

Чи тим хотіли вони завдати більшого болю нещасним родичам, чи може та пісня була у них похоронною — також не знаю.

А за ними отець, мати іде,
Тай за сином жалуване несе

— співали вже далеко, а я стояв і думав. Думав над піснею про тернову доріжку. Мені пригадали ся й ті полки, що перед місяцем співаючи її, маширували через моє село на „кровавий тан".

І той, котрого недавно понесли, також ішов терновою доріжкою, та знеміг ся і впав обезсилений, впав поцілений ворожою кулею. Я нагадав собі що і я прямую тою доріжкою враз з Січовим товариством... Хто знає? Може я нині-завтра впаду на ній, як той, котрого недавно я бачив? Та не заголосить мені ні рідна мати, ні батько не буде йти за холодним трупом сина! Вони далеко, за синими горами, за сильним кордоном ворогів. Хиба товариство заспіває мені в останнє...

Так думав я і йшов дальше терністою доріжкою життя...

Написав Український Січовий Стрілець вістун
Андрій Бабюк
(з Пядик коло Коломиї).

СКІЛЬЩИНА В ЧАСІ ВІЙНИ.

I.

Стан скільського повіту перед війною. — Арештованя москвофілів. — Наші Стрільці в Скільщині в жовтни 1914 р. — Відворот наших війск. — Московська господарка. — Наші селяни держали ся добре. — Зимові битви і участь в них Українських Січових Стрільців.

Як всі гірські, карпатські повіти, так і Скільщина була областю, „забутою Богом". Населенє бідне, визискуване на кождім кроці Жидами, від довшого часу гляділо ратунку в зарібковій еміґрації до Злучених Держав північної Америки. Жидів щораз більше множило ся по селах. Приходили і поселювали ся не тільки Жиди з галицьких долів, але і з сусідної Угорщини, закуповували селянські ґрунти та висисали селян не лише грошевою лихвою, але й худобячою. Неупорядкована табуля, невиділені найки, спекуляційне викупно селянських ґрунтів давали тисячні нагоди дістати на жидівську власність селянські ґрунти.

Невідрадною появою було се, що більша земельна власність майже цілої Скільщини належала до барона Шміда, а пізнійше належала до будапештенських Жидів, братів Гредлів, котрі виголили наче бритвою старі скільські ліси. Жидівські дрібні спекулянти деревом, головно угорські Жиди, скуповували за безцін у селян дерево на їх ґрунтах і довели до того, що де давнійше був ліс, нині сьвітить голий пустяк.

В ріжних закутинах Скільщини, головно попри угорську границю як Лавочне, Тернавка, Опорець, Ялинковате, обі Рожанки, Тухля, а дальше Козьова, Головецько, москвофіли при помочи москвофільських сьвящеників піддержували москвофільство серед скільських Бойків і при виборах ішли все проти української Стрийщини та голосували на москвофільського кандидата, або хрунили і йшли за скільським скарбом. Провідником москвофілів в Скільщині був в останних часах лікар в Сколім, д-р Корнило Миронович та два його головні прибічники, о. Омелян Каленюк з Хащованя і дяк з Тернавки Матиційовський.

З початком війни власти перевели арештованя деяких виднійших москвофілів. Тоді арештували слідуючих москвофільських сьвящеників: о. Йосифа Дикого з Козьової, о. Юліяна Оришкевича, сотрудника з Орави, о. Івана Кулика з Сопота, о. Гната Глібовицького з Опірця, о. Омеляна Каленюка з Хащованя і о. Михайла Тиндюка з Ялинковатого.

Підчас війни номерли: Українець о. Стоцький з Синевідска вижного (в сусіднім Корчині), а також москвофіли о. Петрович з Оравчика на Угорщині та о. Тиндюк з Ялинковатого в Талергофі.

Власти арештували були також д-ра Мироновича, але вже в послідний хвилі і оставили його в львівській вязниці, відки випустили його Москалі сейчас по занятю Львова і він відтак на спілку з судією Петровичем зі Сколя віддав Москалям великі прислуги, задля чого мусіли оба виїхати до Росії.

З українських сьвящеників деякі виїхали з боязни перед Москалями (о. Михайло Ревакович з Волосянки, о. Качмарський зі Славска, о. Галькевич з Рожанки, о Мосора зі Сколя, о. Юхнович з Тухлі), але велика більшість остала на місци і пережила страшні карпатські битви минувшої зими.

Москалі приходили в Скільщину два рази — раз в половині вересня 1914, другий раз з початком падолиста 1914 р. Підчас першого відвороту прийшли в Скільщину Українські Січові Стрільці, ступаючи від сторони Дрогобича і Стрия, відки мусіли подати ся аж на Угорщину. В зимі прийшли наші Стрільці поваз другий в Скільщину і тут остали аж до відвороту Москалів. Підчас зимових боїв наші Стрільці брали участь у всіх важнійших битвах в Лавочнім, Славску, Рожанці, Волосянці (на Плішці), в Козьовій під Маківкою. Якийсь час в літі 1915 була навіть в Скільщині (на Дубині коло Сколя) кадра наших Стрільців.

Про московську господарку скільські селяни не згадують добре. Забирали селянам худобу і пашу та богато селян і деяких сьвящеників, пр. о. Ревковича в Волосянці, знищили цілковито. За худобу платили по 20 до 40 рублів, але найчастійше рабували; при рабунку можна було випросити ся або і погрозою відогнати напасників. Селяни підчас першої воєнної зими дуже бідували, але мимо того селяни з українських сіл не хотіли користати з московської помочи і держали ся добре. Аґітації за православєм не було і на православє не перейшов ніхто кромі о. Турчмановича з Тухольки, котрий опісля втік до Росії. Наші сьвященики правили богослуженя без перешкоди.

(З львівського „Діла").

З ДОЛИНИ.

Відбудова громадянського життя. — Приватна українська ґімназія.

По майже дворічнім сні, будить ся до нового життя також наша Долина. Оживають товариства, відновляють свою діяльність. Вже відбули ся загальні збори міщанської читальні „Просьвіти", філії „Сільського Господаря" та кружка „Товариства Педаґічного", а на днях приверне ся роботу по инших товариствах.

Та найголовнійше, — се отворенє української приватної ґімназії ім. Шевченка з правом прилюдности. Справою сею заняв ся директор Ізидор Єлюк. Він через цілий час московського наїзду був на місци, пильнував ґімназіяльного добра та піддержував між міщанством надію на красші часи. По викиненю наїзників забрав ся сейчас до відновленя ґімназії. Порозумів ся з батьками давних учеників, Культурною Радою, з властями шкільними, призбирав гроший, запросив учителів і вже 15. січня с. р. розпочала ся цілком правильна наука.

Доси вписало ся 110 учеників (дальші вписи відбувають ся). Є чотири кляси в чотирох віддїлах. Сил учительських крім директора і катехита є чотири. Ученики представляють ся на загал добре. Здасть ся, що сьвітові потрясеня полишили і на них свій вплив. Бачать, що час твердий, зелізний. Тож пильно беруть ся до праці, щоби пригадати собі призабуті річи і набувати нові.

Щодо фінансового положеня ґімназії, то справа представляєть ся не дуже сьвітло. Вправді оплата шкільна виносить місячно 15 К, але се не покриває і в половині розходів. Конечна є отже поміч суспільности. Ради громадські повинні вставити в буджет певні суми для сеї цїли, Культурна Рада не забуде і на будуче прийти в поміч з більшою квотою, а дальше і то передівсім правительство центральне і краєве повинно уділити бодай для тих 3—4 українських приватних ґімназій, які сього року отворено, більші підмоги. Українська суспільність має право ставити те жаданє тим більше, що вже в 1914 р. мало перейти 3 українські приватні ґімназії на етат державний. Се не стало ся доси через виїмкові воєнні відносини. Але обставини вже змінили ся на нашу користь, ворога в краю нема. Нарід збирає і відновлює свій культурний дорібок; хоче вигоїти ся з ран, заданих йому війною. Правительство повинно отже прихильно відноситися до його замірів і у всїм його підпомагати.

(З львівського „Діла").

ПОКУСА.

Кривда народу важнійша
Ніж один сердешний біль...

Ясні зорі усьміхались і глядїли в далечінь. Вілдолиций так пестив їх, наче рідний батько діти. Усьміхавсь цастир небесний і на доли ген глядів — на политу кровю землю... Чом же він такий веселий, то байдужий, мов зелізо?...

Бачить, там в шовкових травах сплять солодко молодці: то герої спочивають по побіді ворогів. У погоні так втомились, а тепер лягли спочити, — завтра жде їх труд новий... Легкий сон прикрив їм очи і повіки затулив. На уста, що схнуть від спраги, ллє їм всїм нічну росу і холодить ніжні тіла в свіжій тіни ненька — ночи... А вони поснули кріпко під опікою Зорі — і під крилами богині сплять розкішний — милий сон...

Лиш один не може вснути їх товариш — молодець. Він лежить в траві шовковій і глядить на ясні зорі — і глядить у далечінь, де на обрію Поділя бачить він могутні гори, чує шум і хвилі Прута, бачить піднеє село... Він геройський син Підгіря, він коханок гір Карпат, він любимець свого Прута, що по скалах кремянистих бистрі хвилї в даль жене. Там його рідня і приязнь, — там пречистая любов, та богиня, що на серці грає йому ніжну нуту — і тугою, наче квітка, зацвила в його души. Ах, давно не бачив тої, що засіяла у серці чисті мрії — дорогі — і спонукала летіти в далечінь, до ясних зір!...

Він згадав тяженькі труди, що поніс у боротьбі. Чи-ж не сьміє він на хвильку полинути в сину даль і застукати в віконце — до хатини — до дверий?... Чи хоч раз не сьміє глянуть до чудових тих очий, що так топлять його серце і солодять горе все?... Ах, на тім рожевім личку він хотів би ще зложити одинокий поцїлуй; се найкрасша нагорода, дар для нього найцїннійший — за всї труди й боротьбу...

Грішний дух, лиха Покуса душу туманить його; смілі мрії йому шепчуть ще нечувані казки — і невиданий ще образ — любу — пречарівну стать ставлять йому перед очи. Се вона!... Іде здалека, чарівна русалка піль, простяга до нього руки, посилає поцїлуй... Гляньте! Що з ним?

Він знімаєсь, крадькома глядить навкруг — і тихенько наче злодій, він крадеть ся від братів!... А вони нїщо не бачуть, — сплять блаженним, тихим сном, наче на грішнеє діло подають йому дозвіл... Він крадеть ся далї, далї, — щоб схопити милу стать. — А вона чарівна, легка, наче мрія, улітає і манить його до себе, — поцїлунок посилає...

Але що се? Зорі гаснуть, хмари криють небеса, місяць блїдне і ховаєсь, — відвертаєсь від людий... А герой глядить у далеч — станув, вритий до землї, — йому ясна стала в серці його злая — грішна думка... Постать зникла; чорна пітьма вкрила весь подільський лан — і закрила, заслонила рідні гори, бистрий Прут...

Він глядить, — над ним крилатий Дух, — могутнє Призначінє відчинило зимний зір: Ще не час тобі звинятись, утікати від братів, — до прекрасних гір зелених ще тобі замкнений вступ! Чуєш плач і важкі стони, що ідуть стежками піль? —Кривда народу важнійша, ніж один сердешний біль...

Бачить він, братів облича гнївно на нього глядять, — мов ганять його за діло, що навіяв в нього дух. Він тавром укрив ся стиду, з пути лиха завернув, ляг на давне своє місце і заснув блаженним сном...

Легкий вітер землю чеше — по мягкій, як шовк, траві — сплять розкішним сном прикриті утруджені молодцї.

Юра Шкрумеляк, У. С. С.

ПРОСЬБА ДО БРУКЛИНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

Уряд Тов. Богдана Хмельницького повідомляє всі місцеві Товариства, що задля важної причини ми змінили дату заповідженого сьвята посьвяченя прапорів з дня 30-го мая на день 13-го мая с. р. Просить ся всі Товариства, щоби приняли до відома сю зміну дня і не устроювали в сей день ніяких забав.

З поважанєм
Іван Коптюх, предс.;
Теоф. Стегніцький, кас.;
Іван Кравчук, секр.

37-38

МАЛЮНКИ З ВІЙНИ.

НА ЦВИНТАРІ.

До діти грались на весні,
Там сум тепер царює,
Таємні блимають огні
І вітер лиш пустує.

Не море квітів бачиш там, —
Запалі лиш могили.
На вид їх серце твердне нам.
Гей, шкода стільки сили!

Як дуб, що буйно в лісі ріс,
Тішер на стовп придав ся,
Так зойк їх смертний — поклик міс.
Народ зі сну зірвав ся.

В СЕЛІ.

Сум по селах осадив ся
І сидить вже другий рік.
Він з журбою оженив ся.
Гей, а де на нього лік?

Осадивсь в розбитій хаті
І по згарищу гуля.
В полі, де жита не жаті,
Із нуждою угнав.

І до матери загляне:
„Син, твій сокіл, не живе"
А сльоза вже з віч не кане,
Лиш цілим потоком йде.

Там до жінки зайде в гості,
Тут дівчину засмутить.
Плачуть діти недорослі,
Аж земниця дудонить.

Сум по селах осадив ся
І сидить вже другий рік.
Він з журбою оженив ся.
Гей, а де на нього лік?

ПОХІД II. КУРІНЯ У. С. С.

Ясно сонце іще спало,
День щойно будив ся,
Братство Січове вставало, —
Йому шлях стелив ся.

Шлях із терням і камінєм
Вузкий і гористий:
Та з веселим йшли сумлінєм —
Марний чи плечистий.

Ось Вітовці на переді,
Мельниківці з ними.
Хлопці дужі, як медведі,
Хто без них, — той гине!

Буджиновський на вороним,
З ним його соколи.
При стовпику бамбусовім
Йде доктор поволи,

За сотнями „лапай-духи"
З довгими жердками;
В битві радше „очайдухи",
В смерть лізуть без тями.

Врешті ліс із джаганами
По лісі хвилює. —
Се Гаврилко з салерами
Да ціле прямує.

Всі веселі, як те небо
У погідну днину,
Ще й жартують, як і треба
В сю взнку годину.

А дівчина жито жала,
Серп з руки пустила,
В очах щира сльоза стала —
Січ зором ловила.

Лу. Лу., У. С. С.

НОВИНКИ.

КОНЦЕРТ ШЕВЧЕНКА — ВІДЛОЖЕНИЙ НА ПІЗНІЙШЕ.

Концерт в честь Шевченка, який уладжує в Ню Йорку Український Хор, а який — як звісно — заповіджено на сю суботу, відкликано з незалежних від Українського Хору причин і відложено на пізнійше.

Про дату і місце концерту буде у відповіднім часі оголошено в часописах.

Галю у „Вебстер Гол" на сю суботу занято на українське віче.

ЗАХОДИ ДЛЯ ЗМАДЯРЩЕННЯ УГОРСЬКОЇ РУСИ.

„Останнє" число будапештенської „Неділї", яке сюди наспіло, (ч. 9. з 27-го лютого) — вже має заголовок латинськими буквами, а мадярською правописю: „Negyilya", і половина числа вже писана також латинськими буквами, а мадярською правописю.

Се другий крок угро-руських мадяронів. Першим був розпорядок еп. Новака, що в його дієцезії в школах має бути заведена латинська азбука (а мадярська правопись), а другим — се зміна в письмі урядової угро-руської часописи, про яку власне висше згадуємо.

Все те стремить не до чого иншого — як до мадярщення сеї части нашого народа, що від тисячі літ осїла на прикарпатській землі в теперішнім угорськім королівстві.

З тими цілями угорське правительство і мадярська суспільність ніколи не крили ся, але — на жаль — наші браття на Угорщині не вміли боронити ся.

Найліпшою обороною було би уживанє чисто-народної угро-руської мови в письмі і слові.

В слові уживає своєї мови ще простий народ: інтелігенція покинула, а взяла натомісць мову мадярську.

В письмі уживають угорські Русини **дивачної штучної мішанини**, яку можна назвати „язичієм", зближеним до „язичія" галицьких кацапів, але **ніколи — мовою!**

Таке штучне „язичіє" не може заступити мови і воно згори засуджене на загибіль, а коли рідну мову покидають і погорджують нею, то і їй грозить такасама доля.

Коли угорські Русини не покинуть вже раз і то рішучо дивачного „язичія", яким досі пишуть, то дорога до змадярщення їх усталена. Поміч в тім можуть дати угорські Русини з Америки, які мають повну свободу в теперішну тяжку хвилю для старого краю.

СЬВІТЛА ПОБІДА ТВЕРЕЗОСТИ В МАНІТОБІ.

З Вінніпеґу (провінція Манітоба, Канада) пишуть:

На підставі тимчасових обчислень понад 60.000 віддало голос в голосованю над заведенєм тверезости. З того понад 22-тисячна більшість голосувала за знесенєм бар.

Північний Вінніпеґ на 5.495 голосуючих всеж таки виказав 9 голосів більшости в користь бар, а Ст. Боніфас на 1991 голосуючих 49 голосів в користь бар. Однак отсе не богато заважило. Побіда тверезости безперечно сьвітла та саме тепер, коли Канада потребує всіх сил, щоби перетривати воєнний час, такий успіх мусить наповнити серце кождого Канадійця щирим вдоволенєм.

67 бар і 30 готелєв у Вінніпеґу тим способом зметено з лиця землі.

З вдоволенєм мусимо зазначити, що Українці, як се можна пізнати після округів і полів — голосували як сьвідомі горожани — проти бар та пияньства.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЧНА МОЛОДІЖ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

Українська академічна молодіж, зібрана на загальних сходинах дня 22. м. м. по рефераті, в якім запротестовано проти перекручення назви ц. к. університету ім. Франца І. у Львові в цілі документовання нібито виключно польського характеру університету, і по короткій дискусії приняла отсї резолюциї: 1) Звертає ся до Загальної Української Ради, щоби як найенергічнійше ще тепер домагала ся у правительства основання українського університету у Львові. — 2) Звертає ся до українських професорів з завізвом як в найскоршім часі вертати на свої катедри. — 3) Взиває ся українську академічну молодіж у Відни, скільки можливо, громадно вертати до Львова. — 4) Доручає ся Виділови Академічної Громади докладно перестудіювати права української мови в львівськім університеті, щоби на випадок надужить міг їх успішно боронити.

ПОЖАР В ГР.-КАТ. ДУХОВНІЙ СЕМИНАРІЇ У ЛЬВОВІ.

Дня 27. лютого с. р. рано коло години 6-ої в пивницях офіцияльного будинку гр.-кат. духовної семинарії у Львові кинув ся пожар. Було там богато соломи і сьміття, полишеного Росіянами. Пожарним слугам в продовж години вдало ся придавити огонь при помочи двох водотяжних гідрантів. Причини вибуху пожару не прослїджено докладно. Припускають, що через пивничну вентиляцию комина при вітрі дістали ся з нього іскри до пивниці.

ВІСТКА З ПОЛОНУ.

Андрій Бабюк одержав від У. С. С. Івана Кирстюка (родом з Черніщів) з Вольська, саратівської губернії, картку такого змісту: „Гаразд, дорогенький Товаришу! В імени всіх Стрільців, що тут перебувають, шлю привіт Українським Січовим Стрільцям, котрі живуть далеко від нас. Про спокій тут ні гадки, гадають ще на два роки. Здоровлю й цілую Вас щиро й кінчу своє писанє стрілецьким: Гаразд! Іван Кирстюк, український Січовий Стрілець".

СЬВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ БОГОСЛОВІВ ВІРМЕНСЬКИМ АРЦИБІСКУПОМ.

Дня 27. лютого с. р. — як доносить львівське „Діло" — львівський вірменський арцибіскуп, кс. Теодорович давав нашим українським богословам в числі 16 перші сьвячення.

БІБЛІОТЕКА „НАРОДНОГО ДОМУ" У ЛЬВОВІ В НЕБЕЗПЕЦІ.

Великій бібліотеці „Народного Дому" при ул. Курковій у Львові грозить поважна небезпека. Військовий заряд рішив іменно опорожнити льокаль (три поверхи половини нової величавої будівлї при ул. Курковій напроти Стрілецької) бібліотеки і перемінити його на школу для інвалідів. Великі і упорядковані книжкові скарби (бібліотека „Народного Дому" є одною з найбільших в краю, а з українських взагалі найбільшою) мають перевезти до сутерен намісництва і зложити там в депозиті. Збиранє і порядковане сеї бібліотеки тривало цілі десятки літ і тепер наразі сї наші національні скарби мали ся би замкнути в сутеренах намісництва, причім могла би пропасти неодна цінна річ, — як приміром безпосередно по вїзді Москалів зі Львова, коли ще теперішний завідатель надкомісар поліції п. Адам Смулка не взяв бібліотеки в свою опіку, автограф одного з найважнійших творів Шевченка знайшов ся на улици в руках дитини сторожа і тільки случаєм його вратовано. Москвофіли, втікаючи зі Львова, мали намір вивезти бібліотеку „Народного Дому" в цілости і вже кілька полиць спакували, але остаточно з причини браку часу чи средств перевозових оставили цілу бібліотеку в порядку. Се зарядженє військових властий викликало неспокій серед української львівської громади і тому 21. лютого с. р. пійшли пп. д-р Евген Озаркевич, д-р Ст. Баран і д-р Володимир Бачинський в депутації до делегата намісництва радника д-ра Цоля з просьбою, щоби на разі здержав румацію бібліотеки, яку мали перенести вже 22. м. м. Радник д-р Цоль прихилив ся радо до просьби і мимо виразного телеграфічного порученя намісництва з Бялої здержав на разі румацію. Небезпека румациї бібліотеки істнує однак дальше і тому наша львівська організація повинна звернути ся до радника Кивелюка з просьбою о безпроволочну інтервенцію в сїй справі в наміснику генерала Колярда, і до президії З. У. Р. з просьбою о інтервенцію у міністра внутрішних справ кн. Гогенльоге і у начальних військових властий. Бібліотека повинна остати на своїм місци, інакше грозить їй затрата.

(З львівського „Діла").

МОСКВОФІЛЬСЬКІ СЬВЯЩЕНИКИ, ЩО ВТІКЛИ ДО РОСІЇ.

В ч. 9. львівської „Свободи" читаємо: До Росії втікло з Москалями богато москвофільських сьвящеників, котрих наші власти не арештували і оставили на місци. Тепер львівська митрополича консисторія взиває всіх сьвящеників львівської архидієцезії, котрі втікли з Москалями, щоби вернули на свої місця і оправдали свою утечу, інакше стратять свої парохії чи посади. Після урядового виказу грецько-католицької консисторії у Львові до Росії втікли з львівської архиєпархії слідуючі москвофільські сьвященики: Артемій Авдикович, парох карного заведеня у Львові. Лев Авдикович, парох в Тросцяниці, деканата долинського. Омелян Білинський, парох в Висці, деканата стрілиського (пов. Бібрка), Андрей Возняк, катихит народної школи у Львові, Іван Габрусевич, парох в Рибниках, деканата бережанського, Володимир Глинський, парох в Підмонастири, дек. бобрецького. Іван Гонковський, парох в Крилосі, дек. галицького, Михайло Громадка, парох в Липкові, дек. лопатинського, Евген Давидович, завідатель в Радехови, дек. радехівського, Іван Давидович, парох Преображенської церкви у Львові. Теофіль Дейницький, парох в Борткові, дек. глинянського, Лаврентій Дяковський, парох в Полови, дек. радехівського, Т. Завідовський, парох в Венківцях, дек. стрілиського (пов. Рогатин), Адам Каленюк, парох в Довголуці, дек. любинецького (пов. Стрий), Николай Клиновський, упр. сотрудник в Угринові середнім, деканата калуського, Григорій Комаринський, парох в Серницях горішних, деканата бурштинського (пов. Рогатин), Теодор Костецький, парох в Голоску, дек. львівського, Роман Красицький, сотрудник Успенської церкви у Львові, Йосиф Демішук, завідатель в Увині, дек. лопатинського (пов. Радехів), Іван Малицький, парох в Фразі, дек. стрілиського (пов. Рогатин), Іларій Мединський, парох в Залізцях нових, дек. залозецького (пов. Броди), Андрій Обрізків, парох в Мальчицях, дек. городецького, Іван Потопник, парох в Княжу, дек. золочівського, Володимир Петучко, парох в Журавні, дек. журавенського (пов. Жидачів), Степан Припхлеє парох в Кустинн, дек. лопатинського. Ст. Рудь, завідатель в Княжолуці, дек. долинського, Ів. Рудницький, парох в Чертежи, дек. журавенського (пов. Жидачів), Іван Сваричевський, сотрудник Преображенської церкви у Львові, Василь Сірко, завідатель в Утішкові, дек. олеського (пов. Золочів), Володимир Сойка, парох в Цінєві, дек. рожнятівського (пов. Долина), Ярослав Стеткевич, парох в Станиславчику, дек. лопатинського (пов. Радехів), Павло Филиповський, парох в Вишнєві, дек. бурштинського (пов. Рогатин), Юліян Яримович, парох в Вільхівцях, дек. бобрецького, Дмитро Яцїв, парох в Серпках середних, дек. бурштинського (пов. Рогатин), Николай Менцінський, завідатель в Синевідску вижнім, дек. скільського. Разом втікло 35 москвофільських сьвящеників і вони вже ніколи не вернуть до Галичини, де ждала би їх кара за зраду.

ВЕЧІР, ПРИСЬВЯЧЕНИЙ УКРАЇНІ В МІНХЕНІ.

Союз приятелів українських визвольних змагань уладив у середу 23. лютого в вечері 8.15 год. в баварській гостинниці (Байришер Гоф), у салї Ріхарда Ваґнера, вечір з викладами, щоб познайомити ширші круги Мінхену з культурним і господарським значінєм України. Генерал кавалєрії барон Константин Гобзатель говорив про „Значінє України для будучности Німеччини", а д. О. Скоропис-Йолтуховський на тему „Самостійна Україна", мрія в 1791 р., дитинна утопія в 1854 р., політична потреба в 1888 р., а тепер некуча необхідність.

ВІРНІСТЬ КОНЯ.

Після завзятих боїв в однім відтинку французького фронту, заприміттили Англійці зі своїх стрілецьких ровів, що осідланий кінь стоїть неподвижно коло дерева. Так стояв він через два дні. Заінтересовало дуже Англійців і вони вислали свою сторожу, щоб оглянула коня. На велике здивованє увиділи жовнїри, що він стоїть при трупі свого офіцира. Вживано всїх средств, щоб коня рушити з місця, однак надармо. Вкінці взялись Англійці на підступ. Завязали йому очи, і доперва тоді, коли не видів вже свого пана рушив ся з місця, та з опущеною головою прийшов до англійських становиць.

ДОБРА СЛАВА ГУЦУЛЬСЬКИХ КОНИКІВ.

Чужинці все доси дивили ся з погордою на наші маленькі і непоказні галицькі коники. Аж теперішна війна показала, що не тільки наш селянин, але і його кінь є витривалий на всї невигоди і німецькі газети розписують ся тепер дуже богато про добру славу галицьких коний, особливо гуцульських, пишучи таке: „Гуцульські коники незвичайно витривалі. Нести на своїм хребті двох людий в повнім узброєню, а крім того ще кілька скринь з харчами, се для них річ цілком легка, що ані трохи не вичерпує їх сил. Зносять також дуже добре всяку непогоду і найбільші морози, бо привикли до того дома, де сплять під голим небом через цілу зиму при 20 і більше степенях морозу". Галичина і Буковина дала загалом первородний кінський матеріял, а малий, непоказний галицький хлопський коник показав ся правдивим героєм у теперішній війні. „Коли шляхотні расові коні тонули сотнями в багнах Королівства або гинули серед леду і снігів в Карпатах, наші малі хлопські коники витримували всї труди і недогоди. Для них ніколи не було зимно, для них ніколи вермя не було невиносиме. Брак вівса і сїна не знали, могли обійти ся дрібкою якоїнебудь поживи і ніколи не тратили охоти до роботи. Серед найтяжших условин, коли всї инші коні падають з перетомлення і голоду, вони, ті старі, непоказні галицькі коники витривали похвально і витримують дальше.

РОБОТА ПОЛЯКІВ У ХОЛМЩИНІ.

„Польські Листки", що виходять у Берліні, малюють ось як польські заходи коло винародовлення української Холмщини: „Зокрема радісно представляєть ся робота в холмській окрузі. Ся нещаслива країна, грецько-католицькі мешканці котрої так незвичайно страшно витерпіли від шалу навертаня російських попів і жандармів, віддихає тепер свобідно; населене щасливе, що позбуло ся своїх мучителів. Мужицтво бере живу участь у мужицьких зборах, просить польських книжок і часописий, про що й дбають галицькі Поляки. Характеристичне, що мужики часто просять на сих зборах пояснення щодо польських леґіонів, яких пізнали як своїх спасителів при їх поході вперед. Місто Холм недавно столиця російських сатрапів новоутвореної губернії й татарської орди чиновників і попів, має тепер наново свій давний польський характер; місто й холмська округа були так дуже „щиро російськими", — а чейже тим мотивовано вилучене з Польщі, — що скоро тільки сполокано намул російської бюрократії й їх помічників, ні не бачить ся тут нічого з російщини, ні не чуєть ся. Маємо тут вже декілька польських народних шкіл і одну чотирокласову фільольогічну школу, польський народний університет і инше". Наводячи сї слова польського журналу про полущене української Холмщини, заміс берлінський дневник „Ді Пост" (Почта) в 64 ч.: „Стільки звідомлень „Польських Листків". Та ледви будуть вдоволені Українці, коли почують, яким способом уладжують ся Поляки в Холмщині; вони поперед усього найперше зовсім рішучо заперечуть „давний польський характер" Холму, а що більше зажадають, щоб на українській землі лишити місце для української мови й культури. Замінити російське панованє на польське ледви чи є цілю їх бажань". До вимовних слів німецького дневника додамо хиба, що про заложенє якоїсь української школи на величезних просторах занятої української землі нема доси ніякої вістки.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую **Д. С. ПАСТЦЬКУ**, котра мешкала перед двома роками межи першою а другою евеною в Ню Йорку. Хто би знав про ню або вона сама, зволить зголоситись на адресу: Gregory Kurylak, 50 E. 11th St., New York, N. Y. 37-39

Марія Іваник і Марія Коцюба пошукують **АННУ ВОРОНЯК**, дівчину літ 20. Походить з села Гераче, пов. Сянік, Гал. Перед 4 роками приїхала до Америки з вдовицею М. Іваник. Перебувала в Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, зволить ласкаво зголоситись на понизшу адресу, а отримає нагороду. Maria Iwanek, 215 Brandon Ave., Detroit, Mich. 38-40

Пошукую своїх старокраєвих товаришів: **ПИЛИПА ПАЛАМАРА, ІВАНА ГУСАКА, МИХАЙЛА КУХТЯКА і АНДРЕЯ МАШТАЛЄРА.** Всі походять з села Гайворонки, пов. Підгайці, Гал. Хто би о них знав або вони самі, прошу ласкаво зголоситись на адресу: T. Yaworsky, 933 Caldewel Str. Youngstown, O. 38-40

Пошукую п. **ФЕДОРА НЕПИЙВОДА** з Торського, пов. Заліщики; має перебувати в Шікаго. Прошу зголосити ся листовно до: Michael Hantziuk, 53 Hudson Str., Dover, N. J. 38

НА ПРОДАЖ ПІДПРИЄМСТВО ЧИЩЕНЯ ВІКОН Місячний прихід від 1000 до 1300 долярів. По близші інформації прошу звертатись до: American Window Cleaning Co., 114 E. Wayne St., So. Bend, Ind. 38-40

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ. В руській дільници в Ню Йорку, з виробленою клієнтелею; продаєсь з причини виїзду властителя на фарму. Хто купить сей реставрант не ошукає ся і ще файно подякує. Ціна дуже приступна. Голосити ся до реставранту під ч. 113 E. 3 St., New York, N. Y. 38-40

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ
З ДОБРЕ ВИРОБЛЕНИМ БИЗНЕСОМ.
143 E. 4th ST., NEW YORK CITY. 38-43

Пазя Федишин пошукує брата **ГРИЦЯ ФЕДИШИНА**, родом з Сіния-Телесниці, пов. Ліско. Перед трома роками перебував в Бейкерставн, Па. коло Пітсбурга. Відомости просить ся посилати на адресу „Свободи". 37-38

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ-ПРЕДСТАВИТЕЛІВ на місто Бейон і Нюарк, Н. Дж. Стале місце з доброю платою. Голоситись до: A. Makray, 1947 Boulevard, near Fulton Ave., Jersey City, N. J. 25-37

ДІМ НА ПРОДАЖ. 8 кімнат, купіль і всякі вигоди. Не притикає до сусідних будівель. Відповідний на тримане „бордерів". Находить ся в фабричній околици званій Берґен Пойнт. Ціна $3,200. По близші услівя купна належить звертати ся листовно на адресу: N. C. H., 83 Grand St., Jersey City, N. J. 37-39

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ
і случахка нюйорського унїверситету учить анґлїйського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформациї устні або писемні уділює: 18—
M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

Перед ужитєм **ВЕСНЯНКИ**, пями на лици, прищі, лїшаї, і всяка нечистість на тїлї, зникнуть цїлковито і під ґварантією нїколи не вернуть по кількаразовім ужитю східної краси крему „Амор". Ціна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 38-40 По ужитю

31 ПРЕКРАСНИХ АРТИСТИЧНО ВИКІНЧЕНИХ ПОРТРЕТІВ ЖІНОЧОЇ КРАСИ в натуральних і дуже інтересуючих позах. Фотографічні знимки, дуже цікаві. Ціна всїх портретів лиш 58 центів. Гроші марками почтовими або моні-ордер висилати на адресу:
THE AMOR NOVELTIES CO., 38-40
642 E. 14 St., New York, N. Y.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам доляровий підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на пересилку на адресу: **G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill.** 37-56

ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ п. н. Dr. Bukki's Medical Institute, 407 East 58th St., New York City отсим подає до відома Вп. українській публиці і його-ж пацієнтам, що офіс сего інститут є отворений кождого дня, в неділі і сьвята від год. 9-ої рано до 8-ої вечером, а не лише в будні дни, як се мильно дотепер подавано в оголошеню. 31-39

НЕБУВАЛА НОВІСТЬ! Вартісна а тана. Зробимо для Вас великий портрет розміру 18x18 на сатині. Пришлїть лиш 65 центів і Вашу фотографію до: PHOTO NOVELTY, 92 Locke, Haverhill, Mass. 35-39

ДІВЧАТА! нащо вам служити в таких місцевостях, де не живуть наші люди, де нема товариств, де нема церкви і української школи. А у великім місті Гартфорд в Конектікот все те маєте на місци. Напишіть до нас кілька слів, а ми вистараємось для вас тут о добру службу, де платять від $5.00 до $7.00 на тиждень. Голосіть ся сейчас до: Miss Pauline Podilczyk, 273 Harmington Ave., Hartford, Conn. 36-41

КАТАЛЬОГ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАГІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяти, тарілки, шкляики, фляшки, штілети, карти, кулі, поучаючий заміновати воду у вино, молоко, чорнило, штуки знимана річні і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сим гроші. Катальоги висилаємо даром. Адресуйте: 18-51
Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

КИШЕНКОВИЙ КАЛЕНДАРИК НА РІК 1916 можна набути в КНИГАРНІ „СВОБОДИ". Ціна 10 центів. — При замовленях на більше число сих календариків дасьсь значний опуст. Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Кождий його любить.

БОЛГАРСЬКИЙ КРОВНИЙ ЧАЙ СТАВ В КОРОТЦІ УЛЮБЛЕНИМ ДОМАШНИМ ЛІКОМ.

Родина Анни Спондер не може без него обійтись.

„Не дивуємо ся зовсім, що суспільність полюбила так скоро Болгарський Кровний Чай, позаяк так моя 16-лїтна практика як і множество щоденних листів посьвідчать, що сей лїк зроблений з чистих природних частин є знаменитим средством проти хороб жолудка, легких, запору, мочового міхура, болю голови, ломаня, перестуди, браку апетиту, неправильности стільця і травленя, зіслабленя, занечищеня крови і т. д.". Так говорить Г. Г. фон Шліков, одинокий фабрикант Болгарського Кровного Чаю і котрий стоїть в тісній звязи з десятками тисяч хорих.

З щоденних листів, які отримуємо, *подаємо понизше лист гарної* Ґанї Спондер з 2231 Савт Вуд Ст., Шікаґо, Ілл:

„Зводьте ласкаво заслати менї ще одну дозу Болгарського Кровного Чаю відворотною почтою за $1.00. Від коли спровадилам собі перший раз, від тоді кождий член моєї родини тужить за ним, а всі просять, щобим єще спровадила".

Одну велику родинну дозу, яка вистарчить на 5 місяців, вишле денебудь за $1.00:
Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

В Америці.

Українець: Нас є 40 мілїонів!

Американець: О, то ви мілїонер!

Імператор — дурак!

В Одесі ішов улицею пяний чоловік і все повторяв:
— Імператор дурак!
Почув се поліцай і дав його арештувати.
Припровадив на поліцію, а там питають його, як він сьмів імператора дураком звати.
— Та я, пане, про китайського імператора балакав! — повідає пяний.
— Знаємо, знаємо, каже поліцай, коли дурак, то се значить — наш.

Навчив ся в школї.

Мама: Івасю, а що ти нинї навчив ся в школї?
Івась: Говорити так, що професор не чує.

Поступи в музиці.

— Чи ваша донька робить поступи в музиці?
— О, робить!
— Чи вже лїпше грає?
— Нї, — лїпше не грає, але щораз меньше грає і здаєть ся покине цілком музику.

Адвокат (до обжалуваного): Не жури ся. Я вже подбаю, що ти осягнеш справедливість!

Обжалуваний: Дякую вам за таку роботу! Я вам не плачу за справедливість, але, щоби виграти процес!

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛЇ І КОНЦЕРТИ.
НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.
КНИЖОЧКИ КОЛЄКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.
СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книгарня „Свободи"

має на своїм складі ріжнородні книжки, як: оповіданя, новелї, байки, гумориски, книжки до забави і розривки, популярні наукові розвідки, букварі, самоучки, театральні штуки, молитвеники і т. и.

Крім книжок находить ся много ріжнородних друків, як: переписні листи з портретами визначних Українців, листи з віршами, портретами і др.

Цінники висилаємо на жаданє.

Замовлені книжки висилаєсь відворотною почтою. Гроші належить присилати враз з замовленєм. Срібних гроший канадійських і марок (стемпсів) не приймаєсь.

Замовленя належить висилати на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЖАРТИ.

Знаменитї відповіди.

Француз Льоредан Ларше видав книжочку, у якій зібрав і впорядкував жарти найзнаменитших політиків, діячів і артистів послїдних двох столїть. З сеї книжочки подаємо кілька вдатних жартів:

1.) Цар Микола І. їде улицею повозкою і кличе до себе полковника, який іде улицею заганяючи качки, очевидно цїлковито пяний. „Скажи менї товаришу, — сказав цар — колиб ти тепер був царем, а я полковником, щоби ти в такім випадку зробив?" — „Ваше височество — сказав полковник — я би з такою свинею не говорив анї словечка".

2.) — Ваше величество, — сказав великий французький політик і економіст Діпен — в сїм питаню ми не погодимо ся". — „Я також так думав, пане Діпен, — але я не відважив ся вам сего сказати". — відповів француський цїсар.

3.) Архикнязь з Мангайм ходив що вечера до одної мужатки, з якою любив ся двайцять лїт. Чоловік вмер і архикнязь звінчав ся з нею. Колиж по вінчаню архикнязь поважно задумав ся і мовчки дивив ся у вікно, сказала нова архикнягиня: „Про що думаєш, дорогий?" — „Журю ся одним — сказав архикнязь — а саме тим, до кого я тепер буду що вечера ходити".

4.) Артистка Маделїна Броган одружила ся з Маріо Ухару. Одна з її товаришок з заздрости, аби їй докучити, сказала по вінчаню: „Ваш чоловік був перше моїм суженим". „Вірте менї, дорога, сказала артистка, що я анї на хвилю не сумнївала ся, що прецінь найду чоловіка, який вас пізнав".

5.) Директор театру в Руен Превіль звертає на пробі увагу однїй артистцї, що вона грає дуже зле ролю покиненої любки. „Се-ж так легко, — пояснює директор. — Подумайте, ви були дуже залюблені, а тут нечайно покидає вас любчик. Що тоді робите?" — „Шукаю собі другого" — відповіла артистка.

Соломонів засуд.

В Америцї кожде село і меньше місточко вибирає собі полюбовного судію, який не конче потребує знати права. В державі Мінесота, в однім місточку вибрано таким судією Джонсона, бо він був найстарший з поміж усіх людий.

Перша крадїж, яку мав судити, була крадїж телят. Джонсон, не хотячи, щоби на розправі було богато людий, назначив розправу на годину шесту рано. В означеній годинї прийшов злодій, його адвокат, судія і поліцай.

„Отвираю засїданє!" крикнув грізно Джонсон, та гримнув кулаком в стіл, який затряс ся, а злодій аж здрігнув ся. Адвокат став говорити:

„Я заступаю оскарженого. Позаяк вже є назначена година на розправу, а позиваючого нема, тому я ставлю внесенє на увільнене обжалованого".

Злодій, що дрожав зі страху, кивнув головою на знак, що притакує внесеню адвоката. Судія застановив ся, а потому сказав:

„Мої панове, поставлено внесенє, щоби обжалованого увільнити".

Злодій встав і сказав урочисто:

„Я попираю се внесенє!"

„Хто є за сим внесенєм най скаже голосно „так" — проголосив Джонсон.

„Так", крикнули адвокат і злодій.

„Нї", кричить поліцай.

„Оскаржений більшостию голосів увільнений" видає судія вирок.

Адвокат зібрав папері під пахи, злодій похвалив голосно мудрого і справедливого судію, і всі незвичайно вдоволені пійшли до сусїдної реставрації на снїданє.

Не журить ся.

Молода жінка (до чоловіка): Як би ти вмер, то я би віддала ся за другого!

Чоловік: А що я буду журити ся нещастєм того другого, коли я його не знаю?!

УКРАЇНЦЇ!
ВЕЛИКА НОВІСТЬ!
ПОДАЙТЕ СВОЮ АДРЕСУ, А МИ ВАМ ВИШЛЕМО ЦІКАВУ НОВИНУ.
КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ МУСИТЬ СЕ МАТИ.
СПІШІТЬ СЯ. ПИШІТЬ НА АДРЕСУ ЗАЛУЧАЮЧИ 2-ЦЕНТОВУ МАРКУ.
MANAGER,
Room 118, 6 Wall St.,
NEW YORK CITY. 30-42

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!

Вивчу грати на якім небудь інструменті, если тільки Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи нї. Гарантую за успіх моєї науки в часі 20 до 25 днів.

Жадайте сегодня катальоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.
Адресуйте: 36-50
T. KASPER,
8719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

РУСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ ІНСТИТУТ.
(Старокраєвого християнського лікаря).

Се лічниче заведенє має вже вироблену славу. Специяльно лічать тут застарілі жолудкові недуги, як також перестудженє, запаленє легких і другі внутрішні недуги, епілепсію і секретні недуги мущин і женщин. Цїлковито вилїчую з ревматизму, пухлини і ран лишаї і скірні виквди. Ліки виробляють ся під доглядом лікаря і з вибраних зіл привезених зі старого краю. Лікар говорить по руськи.

Інститут отворений щодня від год. 9-ої рано до 8-ої веч., як також в сьвята і неділї. Хто не може приїхати особисто, нехай звертаєсь листовно. 25—
Dr. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 E. 58th St., New York, N. Y.
Помежи 1st Ave. i Ave. A.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!
„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"
Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.
Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.
ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ.
Замовленя і гроші посилайте до:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОЗІР! Одинока школа механіків, шоферів в польській мові. Зачніть тепер. Сезон автомобільовий тревас все. На що Вам оставати без працї, коли можете заробити $15 до $30 як шофер. Наша школа дає комплєтний курс, який тревае 4 тижнї. Наука в день або в ночи. Ґарантуємо лайсенси.
КОШТ $15.00.
INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERING. 88-111—
147 E. 40th St. New York

Ім. в 21 каміниях ЖЕЛІЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґваранцією на 20 лїт, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безуслівно точно і є спеціяльно вроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і если йому не подобає ся — то тоді не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.,
1101 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill. 36чв47

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?
А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ЛИС МИКИТА
ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

100 КОРОН за 13 ДОЛЯРІВ

Єсли гадаєте вертати по війнї до свого рідного краю, то посилайте гроші більшими сумами до ВІДЕНСЬКОЇ ПОЧТОВОЇ ЩАДНИЦІ
K. k. POSTSPARKASSEN-AMT in WIEN
ЧЕРЕЗ КОЖДОМУ ЗНАНУ УКРАЇНСЬКУ АҐЕНЦІЮ І КАНЦЕЛЯРІЮ
S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
КОЖДИЙ ХТО ВИШЛЕ ГРОШІ ЧЕРЕЗ НАШУ ФІРМУ ДО ВІДЕНСЬКОЇ ПОЧТОВОЇ ЩАДНИЦІ
отримає з Відня в імени Держави ВКЛАДКОВУ КНИЖКУ на суму яку вишле. Тож користайте з небувалої нагоди і робіть грішми гроші — розумієть ся тепер, коли маєте спосібність.

1.000 КОРОН за 130 ДОЛЯРІВ

Єсли хочете вислати гроші до краю своїм родинам чи знакомим, то так само звертайте ся з цілим довірєм до нас, а ми вишлемо Вам скоро і безпечно. Висилайте тепер заки курс є на

100 КОРОН ТІЛЬКО 13 ДОЛЯРІВ

Єсли посилаєте до нас гроші, то посилайте через почтові або Експресові Моней-Ордери, і виписуйте їх на імя:
S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

За 50 цнт. вартости $1.50
25 АРКУШІВ ЛИСТОВОГО ПАПЕРУ І 25 КОВЕРТ друкованих з вашим іменем, назвиском і адресою, запакованих в гарній бакcї, а також дуже пожиточну книжочку „ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, та инші практичні відомости з портретами президентів" вишлемо кождому, хто пришле нам 50 цнт. ҐВАРАНТУЄМО, ЩО БУДЕТЕ ЗАДОВОЛЕНІ.
Пишіть на адресу: 28-39
UNIVERSAL COMPANY,
P. O. Box 43, Scranton, Pa.

ПРОТИ РЕВМАТИЗМУ!

Хто терпить на ревматизм, може улекшити сі прикрі болї, носячи на пальци сей магнетичний перстень. Сей перстень має лічничі власности, управильнює циркуляцію крови. Без злишних видатків на дорогі лїки, сей перстїнь віддасть Вам ту саму прислугу значно дешевше. Даємо ґваранцію або звертаємо гроші. Ціна $1.00.
Замовленя посилайте на адресу: 23зч—
TAYCHERT CO.,
463 N. Halsted St., Chicago, Ill.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хатї портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалїв, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвеники, кобзарі і всякого рода календарі. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00,
ЗАЙМАЮЧИ СЯ ВЕЧЕРАМИ ПО РОБОТІ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК. ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ПИШІТЬ ДО:
„SVOBODA"
Dept. K,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
DR. JOHN SMITH, JR.,
СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ
327 E. 17 St., New York, N. Y.
Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.
Телефон: Stuyvesant 4493.

НА ВЕЛИКОДНІ СЬВЯТА

ПОСИЛАЙТЕ ЖЕЛАНЯ ДО РОДИНИ І ЗНАКОМИХ.

ПАПЕРИ ЛИСТОВІ з друкованим желанєм на Воскресенє Христове до Родичів, до Родини, до Жінки, до Брата, до Сестри, до Шваґра; сих 6 паперів коштує ....15 цнт.

Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образками, 2 штуки коштує ....15 цнт.

Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образком Ісуса Христа, висаджені перлинками, одна штука коштує ....15 цнт.

КАРТКИ ПОЧТОВІ з українським написом, в ріжних видах, з образками сьвятими і сьвітськими на Великдень, 10 штук ....25 цнт.

Картки вишивані шовковими цьвітами, одна штука ....10 цнт.

СКЛАДАНІ ВІВТАРИКИ з різьбленим образком Ісуса Христа, прикрашені цьвітами і голубами, позолочувані; вигідно можна їх вислати почтою на дарунок; одна штука ....10 цнт.

Замовленя і гроші посилайте на адресу завідателя Української Книгарні 38ч47
BASIL HRISHKO,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

Даром!

ВЕЛИКИЙ ВОЄННИЙ ЗОШИТ, який містить 56 образків знятих з поля битви. На сих образках побачите як то війна виглядає! Сей зошит даємо даром до книжки з ТЕРЕНІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ. Се є дуже інтересна книжка під сю пору. Коштує лише 40 цнт. Гроші можна присилати стемпсами. Найдав незвичайний, тож спішіть і пишіть єще нинї до: RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th Str. New York, N. Y. —13—

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголїтною практикою перепроваджує всїляні справи цивільні та карні з найлїпшими вислідами.
Години урядові: від 9-ої рано до 6 ої вечер
Адреса:
JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 17—

25 ДОЛЯРІВ

$5.00 НА МІСЯЦЬ

В УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ НА ЛОНГ АЙЛЕНД
КУПІТЬ СЕЙ ДІМ.

УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ Є ВІДДАЛЕНА ВСЕГО 28 МИЛЬ ВІД НЮ ЙОРКУ, Є се прегарний город, який манить кождого, хто його огляне, щоби в тім місци поселити ся. Українцї, як один станьте і закупіть в українській кольонії землю або доми. Тоді місце на 5 тисяч родин і як нас Українців осяде там 5 тисяч в однім місци, то представте собі, яку силу ми здобудемо. Памятайте на Ваші діти, дайте Вашим дітям щось. Відложіть на день 20 центів, а за тих 20 центів денно купите сей гарний дім в українській кольонії, або землю під дім. Приїзджайте або пишіть: 29-41
CARLETON ESTATE, 185 Madison Ave., cor. 34 St., 3 floor, New York City.

ВЕЛИКА ПРОДАЖ 30 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. ЧИТАЙТЕ УВАЖНО НАШУ ВЕЛИКУ ОФЕРТУ.

Щоби Вас познакомити і розпродати наші нові 1916 стилю годинники, вишлемо Вам почтою або експресом для оглянення наші нові елєґантські годинники, мужеські або малі дамські, з чудово різьбленими потрійними позолочуванимиковертами, з виритою 20-літною ґарантією на них, зі спеціяльно сильним механізмом, яких наша надзвичайна ціна Є ТІЛЬКИ $6.45 з додатком 30 ПРЕЗЕНТІВ ДАРОМ. Елєґантський ланцушок з дармовисом, штілет, 6-стрільний револьвер з найлучшої сталї, бритва, пасок, миларка, щітка, чаруючі оперові скла, прилад до наслїдування голосу, дармовис зі шпилькою, люлька, ножик, імітаційний будильник, бранзолєта, фонтенове перо, зеркало з гребенем, гачком і виколювачем, шпилька до краватки, маншетів, ковнірців, хрестик і перстень. ТА ОФЕРТА Є ТІЛЬКИ НА КОРОТКИЙ ЧАС, тому витніть сейчас се оголошенє і зашліть до нас разом з 20 цнт. депозиту (стемпсами або монетою), а жадану годинну разом з 30 презентами вишлемо Вам сейчас до Вашої хати. Решту заплатите по отриманю. Купуючи від нас, Ви нічого не тратите, бо ми направляємо або вимінюємо наші годинна за нові ДАРОМ. Незадоволеним звертаємо гроші. (З Канади треба висилати гроші наперед). Оглянїть вперед денебудь нашу нову годинку і презенти, заки купите. Замовляйте сейчас, нині. Адресуйте так: 38-40
UNION SUPPLY CO., Dept. 523, St. Louis, Mo.

ПОБІДА АВСТРІЙСЬКИХ ВІЙСК НАД СТРИПОЮ.

Москалї стратили на півночи знова 750 в полонених.

Місто Верден в огни.

Нїмецькі тяжкі гармати бомбардують дальше форти Вердену.

Англійцї стратили два великі кораблї: „Алкантара“ (15.300) і „Мінеаполіс“ (13.500 тон).

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

ПОБІДА АВСТРІЙСЬКИХ ВІЙСК КОЛО БУРКАНОВА НАД СТРИПОЮ.

БЕРЛІН, 26. марта. — З головної австрійської кватири доносять:

„На північний захід від Бурканова австрійські війска відбили найперше сильний напад Москалїв, а відтак перейшли самі до офензиви. Їм удало ся дійти до передних укріплених становищ Москалїв і їх зовсім знищити“.

НА ПІВНОЧИ НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ПОВЕРХ 750 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛІН, 26. марта. — Нїмецький ґенеральний штаб подає отсї вісти::

„Вчера Москалї вже не відновляли нападу на причілок мосту коло Якобштадт над Двиною.

„На полудне від Динабурґа російські віддїли ледви дійшли до дротяних перешкод, відки мусїли вернути назад, оставляючи богато трупів на побоєвищи.

„Над озером Нароч неприятель перевів нічний напад, який спричинив йому великі втрати.

„На північний схід від Постав полонено одного офіцира і 155 салдатів, через що загальне число Москалїв, полонених протягом двох днїв зросло на 750 людий“.

ВЕЛИКА РОСІЙСЬКА ФАБРИКА ОРУЖЯ В ПУТИЛОВІ ЗАМКНЕНА З ПРИЧИНИ СТРАЙКУ РОБІТНИКІВ.

ПЕТРОҐРАД, 26. марта. — **Урядовий звіт подає, що вчера відбуло ся тайне засїданє думи, на якім переведено дискусію над причинами замкненя „путіловських заводів“.**

На інтерпеляцію, внесену в тій справі одним членом думи, дав мінїстер війни Полїванов отсю відповідь:

„Робітники відділу електричного сеї фабрики поставили дня 17. лютого домаганє о підвисшенє денної платнї о 70 центів. Диренція, уважаючи се домаганю за високе, відкинула його. Се спричинило загальний страйк робітників і військові власти приказали замкнути фабрику. Опісля розпочато переговори з робітниками електричного відділу і фабрику отворено назад.

„Робітники, працюючі в инших віддїлах фабрики, поставили дня 24. лютого подібне домаганє як попередні, жадаючи підвисшеня денної платнї о 35 центів. Їх домаганє відкинено і вони розпочали страйк. Дня 7. марта замкнено фабрику і вона до 12. марта була під контролею мінїстерства війни. Опісля по переведеню переговорів і частиннім підвисшеню платнї робітники повернули назад до працї“.

Посли по переведеню точної дискусії ухвалили резолюцію, в якій взивають всїх робітників і працьодавцїв до як найбільшого пожертвованя себе в сїй тяжкій хвилї, яку переживає російська держава. Від сповненя обовязку горожан зависить будучність російської держави і народа.

Путилівська фабрика оружя находить ся недалеко Петроґраду і належить до найбільших фабрик оружя в цілій Росії.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

МІСТО ВЕРДЕН СТОЇТЬ В ОГНИ.

БЕРЛІН, 25. марта. — Урядовий звіт нїмецького ґенерального штабу подає отсї вісти:

„Вчера на боєвій лїнії у Франції не зайшли жадні важнїйші зміни.

„Нїмецькі гармати острілювали саме місто Верден і спричинили в богато місцях огонь“.

Острілюванє самого міста Вердену має на цїли знищенє міста, яке дає захист резервам армії і в якім находять ся маґазини амуніції і поживи. При острілюваню міста мали Нїмці також на цїли взяти під огонь головні дороги і мости, які ведуть через ріку Мезу до Верден, щоби в сей спосіб унеможливити або бодай утруднити довіз амуніції і живности на головну боєву лінію.

НІМЕЦЬКІ ТЯЖКІ ГАРМАТИ БОМБАРДУЮТЬ ФОРТИ ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН, 26. марта. — Останний звіт нїмецького ґенерального штабу звучить:

„Над рікою Мезою, на північ і на схід від Вердену нїмецька артилєрія без перестанку острілює форти кріпости. Лише в деяких місцях прийшло до боротьби піхоти“.

—o—

ВЕЛИКА НАРАДА СІМОХ СОЮЗНИХ ДЕРЖАВ.

ПАРИЖ, 26. марта. — **Незвичайно великої ваги, може найбільшої від початку війни, є велика нарада союзних держав в Парижи, яка розпічнеть ся завтрішного дня. Участь в нарадах візьмуть військові і політичні провідники сімох союзних держав, які стоять у війнї з Нїмеччиною і її союзниками.**

Наради потривають найменьше через два днї. Їх цїлию буде придумати способи до поборення Нїмеччини і положити основи під нову Европу.

Мінїстер Бріян, піддаючи гадку до скликаня отсих нарад, дав доказ свого високого політичного змислу.

Отсї делєґати візьмуть участь в нарадах:

Франція: А. Бріян, президент кабінету і мінїстер для заграничних справ, ґен. Рок, мінїстер війни і ґен. Жофр, головний команддант французьких війск.

Анґлія: Есквіт, президент кабінету. Е. Ґрей, мінїстер для заграничних справ, Кіченер, мінїстер війни, ґен. Д. Геґ, головний командант анґлійських війск у Франції, і ґен. Робертсон, шеф головного ґенерального штабу в Анґлії.

Росія: Ізвольський, російський амбасадор у Франції і ґен. Гілїнський, прибічний адютант царя.

Італія: Саляндра, президент кабінету, Сонїно, мінїстер для заграничних справ, ґен. Даль Оліо, мінїстер від амуніції, і ґен. Кадорна, головний командант італїйських війск.

Японія: Барон Матсуд, японський амбасадор у Франції.

Бельґія: Барон Броквіль, президент кабінету і мінїстер війни, і барон Баєн, мінїстер для заграничних справ і головний командант бельґійських війск.

Сербія: Пасіч, президент кабінету і Йовановіч, бувший сербський мінїстер.

Наради будуть характеру військового і політичного. З достовірних жерел доходять вісти, що предметом дискусій будуть:

Справи військові і політичні. Іменно, на спільній нарадї має ловзяти ся плян великої одноцїльної воєнної акції на всїх боєвих фронтах в Европі і Азії.

Крім сего має прийти до порозуміня між союзними державами також в справах політичних, а передівсім розвязанє питаня на Балканї.

Такі вісти подає телєґрама з Парижа, де мають відбути ся наради.

Тимчасом з инших сторін доходять инші вісти. Після тих вістий причиною скликаня нарад є отсї справи:

1) Наступ Нїмцїв на Верден і брак помочи для Франції зі сторони Анґлії.

2) Воєнні операції російської армії у Вірменії замісць на фронтї в Европі.

Першу справу видвигнула Франція завдяки енерґічній політицї Бріяна. Рекрутованє після нового закона про примусову воєнну службу викликало в Анґлії заворушеня. Анґлія не є всилї зібрати потрібної скількости людий, щоби заповнити браки у своїх власних рядах, а крім того ще дати поміч Франції.

З другої знова сторони Анґлія з недовірєм глядить на Росію. Довга безчинність російської армії на боєвім фронтї в Европі викликала в Анґлії велике невдоволенє а заразом і страх. Російська армія посуває ся за те в Персії чимраз дальше на полудне в напрямі Індій.

Крім тих двох повисших причин є також ще і справа Далекого Сходу. Іменно, Японія домагає ся від своїх союзників розширеня її впливів на Хіни. Некорисне полагодженє сеї справи може легко Японію перемінити в союзника Нїмеччини.

Нїмецькі критики не привязують до сеї наради жадного воєнного значіня, бо доперва в тім часї робити воєнні пляни — вже за пізно; на се була пора в осени. Переведенє плянів вимагає богато часу на потрібні приготовленя, а тут час головних воєнних операцій вже за плечима.

НА МОРИ:

ВОЄННИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „АЛЬКАНТАРА“ (15.300 ТОН) ЗАТОПЛЕНИЙ.

ЛОНДОН, 25. марта. — Мінїстерство маринарки оголосило отсї урядові вісти:

„Дня 29. лютого прийшло до битви на Північнім мори між нїмецьким кораблем „Ґрайф“ а анґлійським кружляком „Алькантара“.

„Битва скінчила ся затопленєм обох кораблїв.

„Пять нїмецьких офіцирів і 115 моряків виратувано і взято у неволю. Наші страти числять 5 офіцирів і 69 людий“.

Анґлійський воєнний кружляк „Алькантара“ числив 15.300 тон, нїмецький корабель „Ґрайф“ 1.165 тон.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „МІНЕАПОЛІС“ (13.500 ТОН) ЗАТОПЛЕНИЙ.

МАРСИЛЇЯ (Франція), 26. марта. — **На підставі звіту капітана анґлійського корабля „Лесістершір“ надійшла вість, що великий анґлійський торговельний корабель „Мінеаполіс“ зістав затоплений нїмецькою підводною лодкою на Середземнім мори.**

Про долю залоги і подорожних нема жадної вісти. Правдоподібно всї згинули, бо поміч прийшла за пізно.

Корабель „Мінеаполіс“ числив поверх 13.500 тон.

НЕВДАЛИЙ НАПАД АНҐЛІЙЦЇВ НА ПОБЕРЕЖЕ НІМЕЧЧИНИ. — АНҐЛІЙЦЇ СТРАТИЛИ ТРИ ЛЇТАКИ І ОДИН ТОРПЕДОВЕЦЬ.

ЛОНДОН, 26. марта. — Мінїстерство маринарки оголосило отсї вісти:

„Вчера рано відділ водних лїтаків перевів напад на нїмецьке побереже Шлєзвіґ-Гольштайн, де находять ся головні стациї нїмецьких лїтаків. Наші лїтаки були в супроводі легких кружляків і торпедовцїв.

„Три лїтаки, які брали участь в нападї, пропали. Крім того торпедовець „Медуза“ правдоподібно зістав затоплений. Нїмцї стратили в тій битві два зоружені патрульні човни.

„Чи напад лїтаків осягнув свою цїль, про се нема покищо відомости“.

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Юнайтед Стейтс“ відійде з Ню Йорку в четвер (то є 30. марта).

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ,

яке уладжує нюйорське полїтичне товариство „Народна Рада“, буде вже в сю суботу, дня 1-ого цьвітня, о 7-ій годинї вечером у ВЕБСТЕР ГОЛ (11-та улиця, межи 3. і 4. евеню).

На вічу буде промовляти **п. Микола Цеглинський**, делєґат від Українцїв зі Швайцарії, котрий приїхав на короткий час до Америки, щоби познакомити тутешних Українцїв з теперішною старокраєвою політикою і положенєм у воюючих державах.

Крім того на вічу будуть промовляти ще й инші бесїдники.

Українцї з Ню Йорку й околиці повинні громадно явити ся на тім вічу, бо нагода почути про дійсний стан теперішної політики в старім краю може вже не лучить ся аж до кінця війни.

Прибувайте усї і кличте других!

НАД СТРИПОЮ.

По змінним щастю на подільских рівнинах уставили ся війска центральних держав над Стрипою, щоб тут перебути зиму, що грізно заповідасть ся. Пороблено всякі стараня, щоб уможливити війску видержати зиму. Цілі ряди фір везли що дня на становища пашу, дошки, солому, тра чинє, зелїзні полеві печі, і т. и. Та зима прийшла легка й не дала ся в знаки. Тільки раз у велику завирюху дала себе відчути.

Тепер тут теплі, ясні днї, які нічим не нагадують торічної карпатської зими. Там і сіл не було так густо, як тут, і хати не такі просторі. Довіз живности й амуніції був без порівнаня тяжший. Одно тільки було лїпше, — був захист сір перед вітрами й кулями. А тут поле, як стіл. Станеш над Стрипою, то бачиш горби над Серетом. Нї ми непомітно не можемо підсунути ся, нї Москалї. А ще, як рівне поле притрусить білий сніг, видно на нім кождий пункт.

Ночі, хоч бувають і темні, так і вони не богато помагають. Австрійські і російські рефлєктори просьвічують темряву, заходять у кождий куток, перешукують кождий корчик, чи де часом не криєть ся небезпека. Австрійцям ще остільки лїпше, що всякий довіз заслонюють перед оком ворога надрічні горби. Села над рікою одні знищені, инші вилюднені.

В однім такім вилюдненім селї зимує й І. полк Українського Січового Війска. Село невелике та знищене. Стрільцї застали хати без вікон і дверий, декотрі й без дахів. Щоби можна було там перезимувати, треба було все привести до порядку. Тим заняли ся передівсім наші піонїри. Почала ся робота. Хата за хатою прибирала назад свій вигляд.

Та хати не могли помістити всїх хлопцїв. Треба було стодоли й шопи поперемінювати на мешканя. Повставлювано там причі, полеві печі, позатулювано діри, щоби сяк-так охоронити ся перед студінню й вітрами.

Порядніщі хати заняла старшина сотень, куринів і полку. Зараз на візді до села курінна управа ІІ. куріня. Хатина з одним низшим боком, немов хоче валити ся. В инших обставинах ніхто й не оглядав ся-б на неї. Тут вона одна з лїпших. Ділить ся на дві кімнати. З одного боку мешкає курінний отаман Василь Дідушок з адютантом Петром Дідушком. Кімната невеличка. Дві причі, столик, три крісла, от і все її умеблюванє. По стїнах висять револьвери й одїнє. В кутику телєфон.

По другій сторонї мешкають телєфоністи й чури. Їх кімната більша, але темна, бо одно вікно, з недостачі шкляного матеріялу, забите дошками.

Яких 200 ступнів дальше від курінної управи ІІ. куріня має свій осідок „Перша Поміч“ січового полку. То велика й гарна хата. В нїй урядують стрілецькі лїкарі, медики й санітети. Отже: полковий лїкар др. Веляй, курінний лїкар др. Білозор, медики: хорунжі Гілецький, Ґаванський, Солтикевич і Ніжанковський, підхор. Перфецький і санітети.

В „Першій Помочи“ цілий день рух. Майже що днини відбувають ся там всілякі можливі щіпленя: на холєру, тиф і віспу. Хлопцї сьміють ся, що як би защіпили від кулї, то вже була би людина спокійною.

За „Першою Помочию“ є „Музичний Інститут“, де находить приміщенє полкова музика. Се хата простора, але таки за мало, щоб помістити 30 людий. Директором „Інституту“ себто діриґентом орхестри є підхорунжий М. Гаврониський, а вчителями підхорунжі Лесик і Якимів. Музичне братство в часї проб мусить залазити й під причі й на піч, бо годі всїм з інструментами помістити ся. Не зважаючи на се, що дня відбувають ся дїдно проби й пригравають до вправ. Біда лишень, що мало мають зінструментованих українських пісень і мусять грати чужі марші.

За „Музичним Інститутом“ видніє курінна управа І. куріня, а зараз за нею Полкова управа.

Полкова управа займає дімок, ще найпорядніший. Має 3 просторі й ясні кімнати. Особливо гарна кімната, в якій мешкає полковник Гриць Коссак, полк. адютант Панчак, стрілецький курат о. Микола Іжак і полковий писар четар др. Новаківський. В нїй є дві причі й ліжко, здасть ся, одиноке в цілім полку. В куті шафа на річи. Під стїною напроти дверий отомана, а перед нею стіл і лавки та крісла. По стїнах два — три образи та зброя.

По другій сторонї є дві кімнати. В одній сплять і урядують урядники полкової канцелярії. Там спить теж і артист маляр Іван Курилас, що саме робить портрети старшин полку.

Рядові розкватировані не так догідно, як старшина. Але не можливо на стільки людий найти відповідних мешкань. Товариство містить ся по більшій части по стодолах і шопах. Кожде мешканє має піч, з якої майже без перестанку курить ся. Дим іде комином, що сторчить у стїнї й клубить ся попід стріху. Буває иноді, що від іскор займеть ся стодола, чи шопа. Тоді все товариство біжить ратувати. Що можна вратувати, то ратують, але коли огонь дуже розгорить ся, небезпечно стояти близко, бо розпечені патрони стріляють як навіснї.

Занятєм Стрільцїв, як і всїх війск, що стоять у резерві, є роботи коло окопів, битих шляхів і доріг. Що дня один курінь іде на роботу, а другий вправляє цілий день з перервами на площі коло полкової управи. Всетаки є час на вечірну розривку. Тоді хлопцї сходять ся на спільну гутірку, співи й забави. Декуди бавлять ся в театр чи кабарет. Під сим оглядом визначає ся талантом десятник Мицик яко амант і Турок яко комік. Останний грає постійно „увеселенія ради“ Макса Лїндера з кіно. По виплатї йдуть у рух також і карти. Гроші не мають великого поважання, бо за них не можна нічого тут дістати. Партія, до якої належить дес. Мицик, звичайно складає оружє в його руки й піддасть ся як нездатна до дальшої боротьби. По здачі тов. Мицик ставить усїх програних рядом. Перший з них держить в руці „аса“ на знак цілковитої програної, а надії на виграну... за 10 днів. Тов. Мицик стає тоді коло полевої печі, яка своєю формою нагадує фотоґрафічний апарат і фотоґрафує діткнене нещастєм тварниство. Богато й инших дотепних моментів трапляєть ся в житю наших Січовиків. Нї небезпеки та невигоди півторалїтного походу, нї деякі розчарованя не вбили в них вродженого гумору й веселости. Вони все ті бадьорі та здорові душею хлопці, що виходили з рівнин угорської України на кривавий тан.

Роман Купчинський

(В. С. В. У.)